SPK İşlem Yasağında Masumiyet

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Danıştay 13. Daire	29.04.2025	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2023/1914	2025/1757	SPKn 101, SPKn 107, Anayasa 38, İYUK 49

ÖZET

SPK, piyasa dolandırıcılığı şüphesiyle bir yatırımcıya 2 yıl borsada işlem yasağı getirdi. Danıştay, ceza kararı yokken suç işlendiği yönündeki gerekçeyi masumiyet karinesine aykırı buldu; ancak delillerin makul şüphe için yeterli olduğunu kabul ederek kararı gerekçeyle onadı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/spk-islem-yasagi-masumiyet-karinesi-makul-suphe-danistay-2025-1757/

Karar metni

Adalet Bakanlığı Bedesten sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Danıştay 13. Daire Başkanlığı 2023/1914 E. , 2025/1757 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No:2023/1914

Karar No:2025/1757

TEMYİZ EDEN (DAVACI) : ...

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVALI) : ... Kurulu

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: 20/10/2020-17/12/2020 döneminde ... Kırtasiyecilik Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi (...) pay piyasasında gerçekleştirilen işlemler sebebiyle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 101. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile V-101.1 sayılı Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı İncelemelerinde Uygulanacak Tedbirler Tebliği'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası ve 6. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca davacı hakkında geçici olarak 2 (iki) yıl süreyle borsalarda işlem yapma yasağı uygulanmasına ilişkin ... tarih ve ... sayılı Sermaye Piyasası Kurulu (Kurul) kararının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesince verilen ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararda; ... pay piyasasında ilgili döneminde meydana gelen fiyat ve miktar hareketlerinin ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmesi sonucunda tespit edilen hususlar ve konuya ilişkin değerlendirmelere yer verilen denetleme raporunda özetle;

Davacının da aralarında yer aldığı ve aralarında akraba ilişkisi, para ve pay transferi olan bir grup kişinin bir arada hareket ettiği değerlendirilerek, seans analizi yapılan 13/11/2020, 04/12/2020 ve 11/12/2020 tarihlerinde grup tarafından iletilen emirlerin ve gerçekleştirilen işlemlerin incelenmesi neticesinde, grup tarafından, sığ olan payın sırasına açılış seansında çok sayıda fiyat kademesine alış emirleri ileterek pay piyasasında yapay olarak genişlik ve derinlik yaratmak suretiyle hâkimiyet kurulduğu, bu emirleriyle pay piyasasında yüksek bir talep olduğu izleniminin yaratıldığı, pay piyasasında oluşturulan hakimiyetin farklı fiyat kademelerine yeni pasif alış emirleri ileterek seans boyunca sürdürüldüğü, bekleyen en iyi fiyatlı satım emirlerinin, alış emirleriyle karşılanarak pay fiyatında hakimiyet kurulduğu, yükseltilen fiyat seviyelerine yeni pasif alış emirlerinin iletildiği, kısa zaman aralıklarıyla birbirine zıt, ters yönlü alım satım emirleri iletildiği, zaman zaman kısa zaman aralıklarıyla peş peşe sisteme iletilen emirlerle karşılıklı işlemler gerçekleştirildiği, tek seferde iletilebilecek miktardaki alım emirlerinin çok sayıda düşük miktarlı emirler şeklinde ileterek gerçekleştirilen işlemlerle piyasasında geniş bir katılım olduğun ve sürekli işlem gerçekleştirildiği izlenimi yaratıldığı, sistemde farklı fiyat kademelerine alış emirleri ileterek yapay olarak yaratılan genişlik ve derinlik yanında sürekli olarak gerçekleştirilen fiyat

Kaynak: Danıştay / mevzuat.adalet.gov.tr (Bedesten) — kararara ma.yargitay.gov.tr getDokuman ile teyit — savun.av.tr Sayfa tarafından 1 metin olara artırıcı işlemlerle pay fiyatının artmasının sağlandığı, fiyat yükselten aktif alış işlemlerinin
inceleme dönemi genelinde her üç işlemden ikisinin ve muhtelif tarihlerde ise tamamına yakının oluşturulduğu, payın sırasında yaratılan aktif bir piyasanın varlığı izlenimi etkisiyle diğer yatırımcıların paya aktif fiyat seviyesinin altındaki kademelerde alış emirleri iletmeleriyle bu yatırımcılara satış yapılarak stokun azaltıldığı, satış işlemleri neticesinde gerileyen işlem fiyatının sürekli olarak düşük miktarlı alış işlemleriyle artırılarak eski seviyesine getirildiği, söz konusu emir iletme ve işlem gerçekleştirme tarzının sürekli olarak tekrarladığı, anılan emir ve işlemlerle pay fiyatına, fiyat değişimlerine ve talebine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırıldığı hususlarının değerlendirildiği;

Davacının da aralarında yer aldığı grup tarafından, 6362 sayılı Kanun 107. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen suçun işlendiğinin davalı idarece ortaya konduğu, bu minvalde, davacının inceleme döneminde gerçekleştirilen işlemlerde diğer grup üyeleriyle birlikte hareket ettiği hususunun, banka ve aracı kurumlardan temin edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde tespit edilen para transferleri ve pay virmanlarıyla ortaya koyulduğu;

Öte yandan, davacının inceleme döneminde gerçekleştirdiği ... pay piyasasındaki alım ve satım işlemlerinin büyüklüğü, niteliği, zamanı ve sürekliliği dikkate alındığında, bu işlemlerle 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinin birinci fıkrasının ihlal edildiği, başka bir deyişle piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırıldığının açık olduğu, grup hesabından gerçekleştirilen alım ve satım işlemleri ile piyasada hakimiyet kurulduğu, grubun gerçekleştirdiği işlemler değerlendirildiğinde, gerçekleştirilen işlemlerin ... pay piyasasına ilişkin arzı, talebi, fiyatı ve yatırımcıların yatırım kararlarını tek başına etkilemeye yeterli olduğu, davacının da aralarında bulunduğu grup üyelerinin hesaplarından gerçekleştirilen işlemlerin incelenmesi sonucunda, grup üyelerinin hesaplarından piyasaya ve bu piyasada oluşan fiyata yapay yollarla müdahalelerde bulunulduğu;

Bu itibarla, ... payının arzını, talebini ve fiyatını tek başına etkilemeye yeterli olacak seviyede piyasa işlemini gerçekleştirdiği ve bu işlemlerden fahiş miktarda menfaat elde ettiği gerekçesiyle tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Belirtilen gerekçelerle, dava konusu işlem hukuka uygun bulunarak davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesince; istinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davacı tarafından, idarenin yargı makamı olmadığı, yatırımcıyı cezalandıramayacağı, özel girişim özgürlüğünün engellendiği, davalı idarenin iddiaları ispat edemediği, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği, davalı idare tarafından hazırlanan raporun mutlak doğru olarak kabul edildiği, bilirkişi incelemesi yapılması gerektiği, dava konusu Kurul kararının hukuka aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davalı idare tarafından, dava konusu Kurul kararı ile temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının hukuka uygun olduğu belirtilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin reddi ile usul ve yasaya uygun olan Bölge İdare Mahkemesi kararının gerekçeli onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Kaynak: Danıştay / mevzuat.adalet.gov.tr (Bedesten) — kararara ma.yargitay.gov.tr getDokuman ile teyit — savun.av.tr Sayfa tarafından 2 metin olara Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve
dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

20/10/2020-17/12/2020 döneminde ... pay piyasasında gerçekleştirilen işlemlerin Kurul uzmanlarınca incelenmesi üzerine, ... tarih ve ... sayılı Kurul kararıyla bir grup kişi hakkında V-101.1 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrası ile 6. maddesinin birinci fıkrası uyarınca borsalarda 6 (altı) ay süreyle geçici işlem yasağı uygulanmasına karar verilmiş, daha sonra yine Kurul tarafından bu kişiler hakkındaki inceleme devam ettiğinden, 06/07/2021 tarihinden itibaren geçici işlem yasağının 6 (altı) ay uzatılmasına karar verilmiştir.

Kurul uzmanlarınca yapılan denetimin tamamlanması üzerine düzenlenen ... tarih ve ... sayılı denetleme raporunun incelenmesi sonucunda ise, davacının da aralarında bulunduğu bir grup kişinin birlikte hareket ederek 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan suçu işlediğine yönelik makul şüphe bulunduğundan bahisle anılan Kanun'un 101. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile V-101.1 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin ikinci fıkrası ve 6. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca davacı hakkında geçici olarak 2 (iki) yıl süreyle borsalarda işlem yapma yasağı uygulanmasına ... tarih ve ... sayılı Kurul kararıyla karar verilmiştir.

Bunun üzerine, anılan Kurul kararının iptali istemiyle bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında, "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz." kuralına yer verilmiştir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 101. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde uyuşmazlık konusu fiil tarihindeki haliyle, "Kurul, 106. ve 107. maddelerde sayılan fiilleri işlediğine dair makul şüphe bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilerin yetkilileri ile ilgili sermaye piyasası araçlarına ilişkin olarak;

a) Borsalarda geçici veya sürekli olarak işlem yapılmasının yasaklanması dahil piyasanın etkin ve sağlıklı işleyişini teminen gerekli her türlü tedbiri almaya ve bu tedbirlerin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."; 107. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, "Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapanlar, emir verenler, emir iptal edenler, emir değiştirenler veya hesap hareketleri gerçekleştirenler üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı verilecek olan adli para cezasının miktarı, suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamaz." kurallarına yer verilmiştir.

V-101.1 sayılı Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı İncelemelerinde Uygulanacak Tedbirler Tebliği'nin 5. maddesinde, "(1) Kurulca yapılan incelemelerde, haklarında makul şüphe bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilerin yetkilileri hakkında, incelemenin sonuçlanması beklenmeksizin Kurul tarafından borsalarda işlem yapma yasağı kararı verilebilir.

(2) Kanunun 106'ncı ve 107'nci maddelerinde sayılan fiilleri işlemesi nedeniyle Kurulca

haklarında Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına karar verilen gerçek veya tüzel kişilerin yetkilileri ile hesapları suça konu fiillerde kullanılan tüzel kişiler hakkında Kurul tarafından borsalarda işlem yapma yasağı kararı verilebilir.

Kaynak: Danıştay / mevzuat.adalet.gov.tr (Bedesten) — karararama.yargitay.gov.tr getDokuman ile teyit — savun.av.tr Sayfa tarafından 3 metin olara (3) Haklarında işlem yapma yasağı kararı verilen kişilerin, incelemeye konu fiilleri başka
kişiler adına açılmış hesaplar üzerinden gerçekleştirmeleri halinde, hesapları kullanılan kişiler hakkında da Kurul tarafından borsalarda işlem yapma yasağı kararı verilebilir."; 6. maddesinde, "(1) Makul şüphe ile Kurul tarafından işlem yapma yasağı kararı verilmesi durumunda geçici işlem yapma yasağı süresi 6 ay olarak uygulanır. Ancak Kurul bu süreyi 6 ay daha uzatmaya yetkilidir.

(2) Kanun'un 106'ncı ve 107'nci maddelerinde sayılan fiilleri işlemesi nedeniyle Kanun'un 115'inci maddesi uyarınca Kurul tarafından Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmesi durumunda ilgili kişiler hakkında geçici işlem yapma yasağı süresi 2 yıl olarak uygulanır.

(3) İkinci fıkra kapsamında işlem yasağı süresinin hesaplanmasında aynı fiil ile ilgili olarak birinci fıkra kapsamında işlem yasaklı olarak kalınan süre 2 yıllık süreden indirilir." kuralına yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Bir fiilin kanunda suç olarak tanımlanmasıyla birlikte aynı zamanda idare tarafından çeşitli idari yaptırımlar veya idari tedbirler uygulanması hali adli ve idari yargı yollarının etkileşim halinde olduğu alanlardan biridir. Türk hukukunda yargı yolu ayrılığı rejimi benimsenmiştir. Bu rejimin tabi bir sonucu olarak her yargı yolunun önlerindeki uyuşmazlığı çözebilmesi için ilgili mevzuatı yorumlaması gerekmektedir. Bu yorum yapılırken her yargı yolunun uyuşmazlığın niteliğine göre birbirinden bağımsız yorum yapmaları tabiidir. Bununla birlikte, idare mahkemelerince yapılan yorumlarda kişilerin masumiyet karinesine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen masumiyet karinesi kişilerin aleyhlerine kesinleşmiş mahkeme kararı bulunmaksızın suçlu olarak kabul edilemeyeceklerini ifade etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre Sözleşme'nin 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasında güvence altına alınan masumiyet karinesi adil yargılanma hakkının unsurlarından biridir ve esasen usule ilişkin bir güvence

olarak savunma tarafının haklarını güvence altına almaya hizmet eder. Masumiyet karinesi, aynı zamanda sanığın onur ve haysiyetini korumaya yardımcı olur (AİHM, B. No: 53466/07, 28/11/2011, § 32).

Masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (Anayasa Mahkemesi, E:2013/133, K:2013/169, K.T.:26/12/2013). Anılan karine, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına almaktadır. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez; suçlu muamelesine tabi tutulamaz (Anayasa Mahkemesi, Başvuru B. No: 2012/665, K.T.:13/6/2013, § 26).

Adli ve idari makamların kendi görev sınırlarını aşarak kişiyi suçlu ilan etmesi veya bu bağlamda birtakım çıkarımlarda bulunması masumiyet karinesinin ihlaline yol açabilir. Masumiyet karinesi kapsamındaki güvencelerin sağlanıp sağlanmadığının tespiti yapılırken kararın gerekçesinin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir (Anayasa Mahkemesi emsal başvuru, § 48; diğer emsal, B. No: 2012/1268, 30/12/2014, § 50). Bu kapsamda karar vericilerin kullandıkları dil kritik önem taşır (Anayasa Mahkemesi, B. No: 2013/3175, 20/2/2014, § 36). Kamu makamlarının işlem ya da kararlarında belirttikleri gerekçeler veya kullandıkları dil nedeniyle bireye cezai sorumluluk yüklememeleri, ceza mahkemeleri tarafından suçlu bulunmamış bireyin masumiyeti üzerine gölge düşürülmesine sebebiyet vermemeleri gerekmektedir (Anayasa Mahkemesi emsal başvuru, § 47).

Kaynak: Danıştay / mevzuat.adalet.gov.tr (Bedesten) — karararama.yargitay.gov.tr getDokuman ile teyit — savun.av.tr Sayfa tarafından 4 metin olara 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinde piyasa dolandırıcılığı suçu düzenlenmiştir. Bir kişinin
bu suçu işleyip işlemediği ceza yargılaması sonucunda verilecek olan kararla belirleneceğinden, ceza yargılaması sonuçlanıncaya kadar idari yargı yerlerince kişilerin masumiyet karinesini ihlal eder bir dil kullanılmamalıdır. Her ne kadar idare tarafından davacının da aralarında bulunduğu bir grup kişi hakkında, uyuşmazlığa konu fiilleri konusunda Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiş ve ... Cumhuriyet Başsavcılığının E:... sayılı soruşturma dosyasıyla soruşturma başlatılmışsa da ... İdare Mahkemesince karar verildiği tarihte davacının piyasa dolandırıcılığı suçunu işlediğine dair ceza mahkemesince verilen bir karar bulunmadığından, "6362 sayılı Kanun 107. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen suçun işlendiği davalı idarece ortaya konduğu" şeklinde bir gerekçeye yer verilmesi hukuka uygun değildir.

Bununla birlikte, ceza mahkemesi tarafından kişi hakkında 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinde düzenlenen piyasa dolandırıcılığı suçunu işlediğine dair herhangi bir karar verilmediği aşamada 6362 sayılı Kanun'un 101. maddesinde düzenlenen tedbirlerden birine başvurulması tek başına masumiyet karinesini ihlal etmemektedir. Zira kanun koyucu tarafından, 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinde piyasa dolandırıcılığı suçu düzenlenmiş, aynı zamanda piyasa dolandırıcılığı suçu işlendiğine dair "makul şüphe"nin bulunması

halinde Kurula, kişilerin borsalarda geçici veya sürekli işlem yapmasının yasaklanmasına karar verme ve bu konuda usul ve esasları belirleme yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda, kişiler hakkında uygulanan borsada işlem yapma yasağına yönelik işlemlerin hukuka uygunluğu denetlenirken yapılması gereken kişilerin piyasa dolandırıcılığı suçu işleyip işlemediğinin denetlenmesi değil, kişi hakkında uygulanan işlemin süresi de dikkate alınarak, dosya kapsamında bulunan delillerin "makul şüphe" oluşturup oluşturmadığının değerlendirilmesidir.

Bu itibarla, davacı hakkında 6362 sayılı Kanun'un 107. maddesinde tanımlanan piyasa dolandırıcılığı suçunu işlediği yönünde gerekçelere yer verilmesi hukuka aykırı ise de davalı idare uzmanlarınca hazırlanan ... tarih ve ... sayılı denetleme raporunda davacı hakkında yer verilen delillerle 6362 sayılı Kanun'un 101. maddesi ve V-101.1 sayılı Tebliğ'in 5. ve 6. maddeleri uyarınca geçici olarak 2 (iki) yıl süreyle borsalarda işlem yapmaktan yasaklanması için yeterli "makul şüphe" bulunduğu ve dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla hukuka aykırılık görülmemiştir.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacının temyiz isteminin reddine,

2. Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik olarak yapılan istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, anılan kararın yukarıda belirtilen GEREKÇEYLE ONANMASINA,

3. Temyiz posta giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına,

4. Posta giderleri avansından artan tutarın davacıya iadesine,

5. 2577 sayılı Kanun'un 50. maddesi uyarınca, bu kararın taraflara tebliğini ve bir örneğinin de ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesine gönderilmesini teminen dosyanın ... İdare Mahkemesine gönderilmesine, 29/04/2025 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Kaynak: Danıştay / mevzuat.adalet.gov.tr (Bedesten) — kararara ma.yargitay.gov.tr getDokuman ile teyit — savun.av.tr Sayfa tarafından 5 metin olara